

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ของเสียอันตราย เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาของสังคมโลก หากไม่มีการควบคุม ดูแล และการจัดการอย่างถูกต้องก็จะสร้างความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมหาศาลและยากต่อการแก้ไข องค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการศึกษาถึงสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ในการควบคุม ดูแล และจัดการของเสียอันตราย จนกระทั่งคณะมนตรีประศาสน์โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ได้มีมติเห็นชอบกับแนวทางและหลักการกรุงไคโร ในการจัดการของเสียอันตราย โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของ "อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด" (Basel Convention on the Control of Tran-boundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal--BASEL) ในปี พ.ศ. 2532 โดยให้มีผลบังคับกับการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด¹

ดังนั้น อนุสัญญาบาเซลจึงเป็นความตกลงระหว่างประเทศที่พัฒนามาจาก Cairo Guidelines and Principles for the Environmentally Sound Management of Hazardous Waste เป็นหลักซึ่ง UNEP จัดทำขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1987 เพื่อเป็นการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งออกของเสียอันตรายและความรับผิดชอบของรัฐผู้ ส่งออกของเสีย

¹Maureen Walsh, "The Global Trade in Hazardous Wastes: Domestic and International Attempts to Cope with a Growing Crisis in Waste Management," *Catholic University Law Review* 42, 3 (Fall 1992): 103-104.

อันตรายในการแจ้งและได้รับความเห็นชอบจากรัฐผู้รับ หรือรัฐที่เป็นทางผ่านก่อน การส่งออกของเสีย อนุสัญญาบาเซลเปิดให้ลงนามเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1989 มีรัฐ ลงนามทั้งสิ้น 116 รัฐ อนุสัญญาฯ เริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1992 หลังจากที่มีรัฐเข้าเป็นภาคีครบ 20 รัฐ นับจนถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 อนุสัญญา- บาเซลมีรัฐภาคีแล้วรวม 166 รัฐ ซึ่งรวมถึงประเทศในสหภาพยุโรปทั้งหมด อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกายังมิได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาบาเซลนี้แต่อย่างใด สำหรับ ประเทศไทยให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 และ อนุสัญญาฯ เริ่มมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541²

โดยหลักการอนุสัญญาบาเซลมีข้อกำหนดห้ามรัฐภาคีของอนุสัญญาฯ ส่งออก ของเสียอันตราย เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบเป็นหนังสือจากประเทศปลายทาง และ รัฐผู้ส่งออกของเสียอันตรายมีหน้าที่ต้องตรวจสอบให้มั่นใจว่าประเทศปลายทางมี ความสามารถในการจัดการของเสียอันตรายได้โดยไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดทำระบบเอกสารกำกับการขนย้ายของเสียอันตราย กระบวนการแจ้งให้รัฐผู้นำเข้ายินยอมล่วงหน้าถึงการส่งออกซึ่งของเสียอันตรายจากรัฐ ภาคีต้นทาง และรัฐภาคีมีหน้าที่ต้องจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจในการรับแจ้งการขนย้าย แจ้งผลการอนุญาตหรือห้ามขนย้ายติดตามตรวจสอบการบรรจุหีบห่อและการขนส่ง ของเสียอันตรายข้ามแดน และควบคุมการจัดการของเสียอันตรายภายในประเทศ และ จัดตั้งศูนย์ประสานงานในการรับและส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ใน อนุสัญญาฯ แม้ว่าอนุสัญญาบาเซลจะไม่ห้ามรัฐภาคีค้าหรือส่งออกของเสียอันตรายก็ตาม แต่ผลของอนุสัญญาดังกล่าวทำให้การส่งออกของเสียอันตรายไปยังประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศที่เป็นรัฐภาคีไม่สามารถทำได้อย่างเสรีเหมือนก่อน จึงมีการลักลอบ นำเข้าของเสียอันตรายจากประเทศอุตสาหกรรมเข้ามาทิ้งยังประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่

²Piyanee Thangtongtawi, **Measures and Implementation to the Basel Convention in Thailand** [Online], available URL: <http://pdfutorial.net/doc/1/measures-and-implementation-to-the-basel-convention-in-thailand.html>, 2011 (September, 30).

เป็นระยะ ๆ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เป็นเหตุให้ประเทศเหล่านั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดและส่งกลับคืนประเทศต้นทาง รวมถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของประเทศอีกด้วย³

ในการประชุมครั้งที่ 5 ของสมัชชารัฐภาคีอนุสัญญาบาเซล ที่ประชุมได้ลงมติรับรองพิธีสารบาเซลว่าด้วยความรับผิดชอบและการชดเชยค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1999 หลังจากการเจรจามานานกว่า 6 ปี ทั้งนี้ การเจรจาพิธีสารมีที่มาจากข้อเรียกร้องของประเทศกำลังพัฒนาว่าตนเองไม่มีเงินทุนและเทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำของเสียไปทิ้งในประเทศกำลังพัฒนาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และที่เกิดจากอุบัติภัยอันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายของเสียอันตราย มีรัฐลงนามในพิธีสารเพียง 13 รัฐ และพิธีสารนี้จะมีผลบังคับใช้หลังจากครบ 90 วัน นับจากวันที่มีรัฐเข้าเป็นภาคี 20 รัฐ นับจนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 พิธีสารบาเซลมีรัฐภาคีเพียง 7 รัฐ จึงยังไม่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

พิธีสารบาเซลบัญญัติความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของเสียข้ามแดนทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่จุดที่เริ่มเคลื่อนย้ายของเสียระหว่างการขนส่งของเสีย ไปจนถึงเมื่อของเสียถูกนำเข้า และไปถึงจุดที่กำจัดของเสีย บุคคลผู้แจ้งการเคลื่อนย้ายของเสียต้องรับผิดชอบอย่างเด็ดขาด (Strict Liability) ต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่มีการส่งออกของเสียไปจนถึงเมื่อของเสียอยู่ในความครอบครองของผู้รับกำจัดของเสียแล้ว กล่าวคือ จะต้องรับผิดชอบแม้ว่าความเสียหายจะมีได้เกิดขึ้นจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อเลยก็ตาม หลังจากนั้นแล้ว ความรับผิดชอบอย่างเด็ดขาดจะตกแก่ผู้รับกำจัดของเสีย (Article 4.1) ในกรณีของเสียนั้นเป็นของเสียอันตรายตามกฎหมายของรัฐผู้นำเข้า แต่ไม่ถือว่าเป็นของเสียอันตรายตามกฎหมายของรัฐที่ส่งออก ให้รัฐผู้นำเข้ามีความรับผิดชอบจนกว่าของเสียนั้นจะอยู่ในความครอบครอง

³ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล, การยกร่างกฎหมายรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาบาเซล (กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ, 2548), หน้า 1.

ผู้รับกำจัดของเสียแล้ว และให้ผู้รับกำจัดของเสียมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบหลังจากนั้น อย่างไรก็ตาม บุคคลเหล่านี้ไม่ต้องรับผิดชอบ หากพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น

- 1) เป็นผลมาจากการสู้รบ สงครามกลางเมือง หรือการกบฏ
- 2) เป็นผลมาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติอันมีลักษณะพิเศษ ซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยง การคาดการณ์ หรือต้านทานได้
- 3) เป็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามมาตรการบังคับของหน่วยงานของรัฐทั้งหมด และความเสียหายเกิดขึ้นในรัฐนั้น
- 4) เป็นผลที่เกิดจากการกระทำผิด โดยจงใจของบุคคลที่สามทั้งหมด อันรวมถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายด้วย

นอกจากความรับผิดชอบของผู้แจ้งและผู้กำจัดดังกล่าวมาแล้ว บุคคลใด ๆ ต้องรับผิดชอบ ต่อความเสียหายที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายที่อนุวัติตาม อนุสัญญา หรือต่อการกระทำหรือละเว้นกระทำไม่ว่าจะโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ (Fault-based Liability) พิธีสารบาเซลยังกำหนดหน้าที่สำหรับผู้ต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการประกันภัย หรือหลักประกันด้านการเงินอื่น ๆ ตลอดระยะเวลาที่ต้องรับผิดชอบในวงเงิน ไม่ต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวก B⁴ รวมทั้งกำหนดในเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบของรัฐ (State Responsibility) อำนาจอศาล กฎหมายที่ใช้บังคับ ในการเรียกร้องค่าเสียหาย และการยอมรับบังคับตามคำพิพากษาให้แก่กันและกัน ในระหว่างรัฐภาคี

พิธีสารบาเซลกำหนดความรับผิดชอบอย่างเด็ดขาดสำหรับผู้แจ้งการเคลื่อนย้ายของ เสียและผู้รับกำจัดของเสีย ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งรัฐผู้ส่งออกและรัฐผู้นำเข้า และความรับผิด ทั่วไปสำหรับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายหากได้กระทำ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อนอกจากนั้นยังกำหนดหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบจัดให้มีการประกันภัยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ความรับผิดชอบต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้รัฐภาคี

⁴Christophe Bernasconi, *Civil Liability Resulting from Transfrontier Environmental Damage: A Case for the Hague Conference?* [Online], available URL: www.hcch.net/upload/wop/gen_pd8e.pdf, 2011 (September, 30).

ของอนุสัญญาบาเซลฯ ดังเลที่จะเข้าเป็นภาคีของพิธีสารบาเซลเนื่องจากไม่ต้องการรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของเสียอันตราย ด้วยเหตุนี้จึงมีรัฐทำภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคีเพียง 5 รัฐซึ่งทั้งหมดเป็นประเทศกำลังพัฒนา และส่วนใหญ่เป็นประเทศยากจนในแอฟริกาซึ่งอาจเป็นจุดหมายของการเคลื่อนย้ายของเสียไปทิ้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สำหรับประเทศอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของเสีย คงไม่เข้าเป็นภาคีของพิธีสารในอนาคตอันใกล้

แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งน่าจะได้ประโยชน์จากพิธีสารนี้ หากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายหรือนำเข้าของเสีย แต่หากประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกของเสียหรือเป็นผู้รับกำจัดของเสีย (ในกรณีที่มีการนำเข้าของเสีย) ก็จะต้องมีความรับผิดชอบตามพิธีสารนี้เช่นกัน การตัดสินใจเข้าเป็นภาคีจึงขึ้นอยู่กับว่าไทยอยู่ในข่ายของประเทศที่รองรับการส่งออกของเสียจากประเทศอุตสาหกรรมทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมายมากน้อยเพียงใด หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับความเสียหายจากการขนส่งของเสียอันตรายข้ามแดนตามพิธีสารบาเซลนั้น ในส่วนของบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบพิธีสารฯ ได้กำหนดตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบ ช้อยกเว้นความรับผิดชอบ พร้อมทั้งความสามารถในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะแต่ได้ปรับใช้กฎหมายในเรื่องละเมิด (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และมาตรา 437 วรรคสอง) และมาตรา 96 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ .พ.ศ. 2535 การจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามพิธีสารบาเซล เป็นไปตามลำดับขั้น โดยนำหลักการประกันภัยมาใช้ นอกจากนี้ ในพิธีสารบาเซลยังมีการกำหนด กำหนดให้คำพิพากษาของศาลที่มีอำนาจ ในรัฐภาคีมีผลบังคับใช้ ในรัฐภาคีอื่น ๆ ได้ด้วย (ข้อ 17 (1) ข้อ 20 และ ข้อ 21) ดังนั้น หากผู้ก่อให้เกิดความเสียหายมิได้มีทรัพย์สินใด ๆ อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐภาคีที่ได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีขึ้น ผู้เสียหายสามารถนำคำพิพากษาของศาลของรัฐภาคีนั้น ไปดำเนินการบังคับคดีเอากับทรัพย์สินของผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายในรัฐภาคีอื่น ๆ ได้โดยเพียงแต่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในการบังคับคดีของรัฐภาคีเหล่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่ ซึ่งการมีข้อกำหนดดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ของประเทศได้มีการลงนามในพิธีสารดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่ประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาก็คือ ในพิธีสารบาเซล ได้มีบทบัญญัติให้รัฐภาคีต้องยอมรับคำพิพากษาของศาลประเทศภาคีสมาชิกด้วยกัน หากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายหรือนำเข้าของเสีย ทั้งนี้ ในเรื่องเขตอำนาจศาลนั้น พิธีสารบาเซลครอบคลุมศาลของรัฐที่เป็นภาคีและศาลอื่น โดยคำพิพากษามีผลใช้บังคับในรัฐที่เป็นภาคีและรัฐอื่นที่ยินยอม ในขณะที่เขตอำนาจของศาลไทยเป็นไปตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 4 และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. 2481 โดยคำพิพากษาใช้บังคับเท่ากับทรัพย์สินของผู้ก่อความเสียหายในต่างประเทศได้ หรือฟ้องคดีใหม่ในต่างประเทศได้

การยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หมายถึง การที่ศาลของประเทศที่ได้รับการร้องขอ ทำการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ โดยไม่ต้องมีการบังคับ ซึ่งถ้าคำพิพากษานั้น ได้รับการยอมรับแล้ว ก็ย่อมมีผลในประเทศที่ทำการยอมรับ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นที่คำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ที่ได้รับการยอมรับแล้ว จะได้รับการบังคับด้วย เช่น ตามสภาพคำพิพากษาต่างประเทศในบางลักษณะ อาจไม่จำเป็นต้องขอให้มีการบังคับ เช่น คำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ที่มีเจตนารมณ์เพียงประกาศรับรอง ยืนยันสิทธิของคู่กรณีเท่านั้น (Declaratory Judgment) ได้แก่ คำพิพากษาให้คู่สมรสหย่าขาดจากกัน หรือให้การสมรสเป็นโมฆะ หรือ ในบางกรณีอาจเป็นการที่คู่ความ หรือผู้มีส่วนได้เสีย อ้างคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์อย่างอื่นนอกจากการบังคับคดี เช่น คำพิพากษาศาลต่างประเทศให้ยกฟ้อง หรือฟ้องแย้ง และจำเลยในคดีดังกล่าว ได้อ้างคำพิพากษานั้นเพื่อเป็นข้อต่อสู้ในคดีเดียวกับที่โจทก์นำมาฟ้องในอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งถ้าคำพิพากษาศาลต่างประเทศนั้น ได้รับการยอมรับ ก็ย่อมมีผลไม่ให้โจทก์มาฟ้องร้องในเรื่องเดิมยังศาลแห่งประเทศที่ให้การยอมรับ คำพิพากษาศาลต่างประเทศอีกต่อไป เพราะถือว่าเป็นการฟ้องซ้ำ ตามหลัก Res Judicata⁵

เหตุที่ต้องมีการยอมรับคำพิพากษาศาลต่างประเทศเนื่องจาก โดยหลักเกณฑ์เรื่องอำนาจอธิปไตย คำพิพากษาของประเทศใดย่อมมีขอบเขตการบังคับใช้ภายใน

⁵ลาวัญย์ ถนัดศิลป์กุล, กฎหมายระหว่างประเทศ (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548), หน้า 148.

ดินแดนของประเทศนั้นเท่านั้น จะนำไปบังคับในรัฐอื่นไม่ได้ แต่ความเป็นจริงในสังคมโลกปัจจุบัน คนชาติของรัฐต่าง ๆ ได้มีการติดต่อ สื่อสาร และผูกสัมพันธ์กันมากขึ้น ปัญหาที่เกิดจากการบังคับตามคำพิพากษาย่อมมีมากขึ้น จึงจำเป็นที่รัฐต่าง ๆ ต้องหันมาร่วมมือกันที่จะจำกัดการใช้อำนาจอธิปไตย ในการยอมรับ และบังคับการตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศ เพื่อเอื้ออำนวยซึ่งกัน และกันในระบบศาล

ทฤษฎีในการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ หลักอรรถาศัยไมตรี (Doctrine of Comity) และ หลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (Reciprocity Doctrine) หลักแห่งพันธกรณี (Doctrine of Obligation) หลักแห่งสิทธิที่ได้มาแล้ว (Doctrine of Acquired Right or Theory of Vested Right) หมายความว่า การที่ประเทศ สองประเทศ หรือหลายประเทศต่าง ช่วยเหลือยอมรับ และบังคับตามคำพิพากษาของกันและกัน โดยอาศัยรากฐานมาจากแนวคิดในเรื่องหลักการปฏิบัติต่างตอบแทนในลักษณะที่เหมือนกัน หรือเท่าเทียมกัน สำหรับหลักแห่งพันธกรณีนั้น มีสาระสำคัญว่า คำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ที่มีอำนาจศาลเหนือจำเลยยอม กำหนดให้จำเลยมีหน้าที่ หรือ ความผูกพัน ที่จะต้องชำระหนี้ตามคำพิพากษานั้น ซึ่งศาลนั้นรวมทั้งศาลอื่น ๆ ก็ย่อมมีความผูกพันที่จะต้องบังคับตามหนี้แห่งคำพิพากษานั้น ไปด้วย ส่วนหลักแห่งสิทธิที่ได้มาแล้ว เห็นว่าการที่ศาลของประเทศหนึ่ง ประเทศใดทำ การยอมรับ และบังคับตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศนั้น เป็นเรื่องของการยอมรับ และบังคับตามสิทธิที่ได้รับมาแล้วตามคำพิพากษานั้น หากเป็นการยอมรับ และบังคับตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศโดยตัวของมันเองไม่

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาการยอมรับ และบังคับตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศ พิจารณาได้ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ศาลต่างประเทศต้องมีอำนาจศาลในการพิจารณาคดี (Competent Jurisdiction)
- 2) คำพิพากษาศาลต่างประเทศจะต้องถึงที่สุดและเสร็จเด็ดขาด (Finally and Conclusiveness of Foreign Judgment)
- 3) ถ้าเป็นคำพิพากษาเกี่ยวกับหนี้หนี้บุคคล คำพิพากษานั้นต้องกำหนดให้ชำระหนี้เป็นจำนวนที่แน่นอน (Fixed Sum)

4) เมื่อคำพิพากษาศาลต่างประเทศมีองค์ประกอบถ้วนตามหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ดังกล่าวแล้ว คำพิพากษาศาลต่างประเทศก็จะมีผลเด็ดขาดในประเทศที่ได้รับคำร้องขอให้ยอมรับคำพิพากษาศาลต่างประเทศนั้น (Conclusiveness of Foreign Judgments)

5) การควบคุมการยอมรับคำพิพากษาศาลต่างประเทศ กล่าวคือ ศาลที่ได้รับคำร้องมีอำนาจที่จะควบคุมการยอมรับ และบังคับการตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศได้โดยการปฏิเสธการยอมรับคำพิพากษาศาลต่างประเทศนั้น ๆ ที่ได้มาโดยการฉ้อฉล หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดี หรือขัดต่อหลักแห่งความยุติธรรม

ประเทศไทยไม่มีหลักกฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศความตกลงระหว่างประเทศในเรื่องนี้ก็ไม่มี แนวคำพิพากษากฎีกาในเรื่องนี้ก็มีเพียง 2 เรื่อง ซึ่งศาลได้อ้างอิงหลักการยอมรับ และบังคับการตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศ ของศาลอังกฤษ ทั้งในเรื่องแนวความคิด หลักเกณฑ์ และวิธีการมาเป็นหลักในการพิจารณา กล่าวคือยึดถือหลักการเคารพซึ่งกันและกันและกันในระหว่างนานาประเทศทั้งหลาย ประเทศหนึ่งจะยอมรับ บังคับบัญชา ถือตามคำพิพากษาของศาลในอีกประเทศหนึ่ง ซึ่ง เป็นแนวคิดตามหลักอรรถศาสตร์ไมตรีนั่นเอง และ ยอมรับหลักแห่งพันธกรณีแทรกซ้อนเข้ามาด้วย และ คำพิพากษาศาลต่างประเทศต้องถึงที่สุดและเสร็จเด็ดขาด ดังนั้น หากศาลไทยไม่ยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศในกรณีพิพาทระหว่างประเทศ ในกรณีที่ประเทศไทยต้องให้สัตยาบันในพิธีสารบาเซลจะมีการดำเนินการอย่างไร สามารถที่จะนำเอาแนวทางที่เคยมี แนวคำพิพากษากฎีกามาปรับใช้ได้หรือไม่ เพียงใด มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร หากไม่สามารถยอมรับและดำเนินการได้ แนวทางที่ประเทศภาคีสมาชิกอื่นยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศจะนำมาปรับใช้กับการดำเนินการในประเทศไทยได้หรือไม่ประการใด

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาการยอมรับคำพิพากษาศาลต่างประเทศในพิธีสารบาเซลบัญญัติ ความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของเสียข้ามแดน

2.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศของประเทศภาคีสมาชิกในพิธีสารบาเซล

3. สมมุติฐานของการศึกษา

การที่ศาลไทยไม่มีบทบัญญัติในการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ทำให้การให้สัตยาบันในพิธีสารบาเซลไม่สามารถดำเนินการได้ การศึกษาและปรับหลักการของประเทศภาคีสมาชิกที่ยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่เป็นภาคีของพิธีสารบาเซลจะทำให้สามารถใช้ให้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและเป็นข้อเสนอแนะ ในกรณีที่พิธีสารบาเซลมีการกำหนด กำหนดให้คำพิพากษาของศาลที่มีอำนาจในรัฐภาคีมีผลบังคับใช้ในรัฐภาคีอื่น ๆ ได้ด้วย (ข้อ 17 (1) ข้อ 20 และ ข้อ 21) หรืออาจเป็นการนำเอาแนวทางที่ศาลไทยเคยมีคำพิพากษาในการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ มาปรับใช้เพื่อเป็นทางออกในการที่ไทยต้องไปให้สัตยาบันในพิธีสารบาเซล

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกรณีที่พิธีสารบาเซล มีการกำหนด กำหนดให้คำพิพากษาของศาลที่มีอำนาจในรัฐภาคีมีผลบังคับใช้ในรัฐภาคีอื่น ๆ ได้ด้วย (ข้อ 17 (1) ข้อ 20 และ ข้อ 21) และประเทศไทยไม่มีหลักกฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ นอกจากนี้ ความตกลงระหว่างประเทศในเรื่องการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศก็ไม่มีเท่านั้น ไม่รวมถึงในประเด็นที่เกี่ยวกับ ความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของเสียข้ามแดน

ทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่จุดที่เริ่มเคลื่อนย้ายของเสีย ระหว่างการขนส่งของเสีย ไปจนถึงเมื่อของเสียถูกนำเข้า และไปถึงจุดที่กำจัดของเสีย บุคคลผู้แจ้งการเคลื่อนย้ายของเสียต้องรับผิดชอบอย่างเด็ดขาด (Strict Liability) ต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่มีการส่งออกของเสียไปจนถึงเมื่อของเสียอยู่ในความครอบครองของผู้รับกำจัดของเสียแล้ว รวมทั้ง การชดเชยค่าเสียหาย หน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบจัดให้มีการประกันภัยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ความรับผิดชอบต่าง ๆ เหล่านี้

5. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ แนวทางคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาแนวทางการดำเนินการของประเทศภาคีสมาชิกพิธีสารบาเซลที่ให้สัตยาบันและยอมรับคำพิพากษาของต่างประเทศมาบังคับใช้กับกรณี

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ทำให้ทราบถึงการยอมรับคำพิพากษาศาลต่างประเทศในพิธีสารบาเซลว่าด้วยบัญญัติความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของเสียข้ามแดน
- 6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศของประเทศภาคีสมาชิกในพิธีสารบาเซล